

Pověsti, legendy, zázraky o svatém Prokopovi a jeho divotvorné činy

Zázrak se studánkou v Chotouni u Kouřimi – barokní pověst z Prokopova dětství

Vypráví se, že v jednom suchém létě, kdy bylo v kraji Prokopova dětství na Kouřimsku velké sucho a byla nouze o vodu. Tehdy náš malý budoucí světec začal hrabat prstíkem v zemi a ejhle, vytryskl pramének. Tak prý vznikla studánka na návsi Prokopova rodiště v Chotouni, ke které i dnes přicházejí lidé nabrat si chutné vody.

Zpráva o ďáblu, který zlomil kolo – barokní pověst z Prokopova dětství

Vypráví se, že již jako malý chlapec, byl Prokop odvážný a dovedl si poradit v různých zapeklitých situacích. Jako třeba, když jel s vozem lesem a porouchalo se jeho kolo. Prokop tušil, že nejde o obyčejnou náhodu, ale že za rozbitým kolem stojí zlý duch. A přinutil samotného ďábla, aby se sám stočil namísto rozbitého kola a vůz mohl jet dál.

Zázrak s podléškami - pověst

Říká se, že často v místech, kde Prokop chodíval, vykvétaly nebo vykvétají na jaře krásné modré podléšky, aby připomínaly lidem, že je sv. Prokop blízko nich a vždy připraven jim ochotně pomoci.

Pověst o Čertově brázdě – příběh z barokní legendy

Tato legendární pověst završuje všechny příběhy z Prokopova života, ve kterých bojuje se Zlem a vítězí nad Ním. Toho nejsilnějšího z démonů zkontroloval, zapřáhl do pluhu a s ďáblem oral. Vypráví se, že od těch dob se ze Sázavy do vesničky Chotouně táhne v krajině tzv. Čertova brázda, kterou Prokop s rarchem vyoral. V Chotouni je zakončena zvláštní homolí, která prý povstala z hlíny, kterou čert z koleček musel oškrabat. Vedle ní kdysi ještě stál starý dub, který prý vyrostl z otky, kterou po skončené orbě sv. Prokop do brázdy zasadil. Pověsti ukazují, že s vírou, nadějí a odvahou lze nad Zlem zvítězit.

Zázrak proměny vody ve víno – příběh z gotické legendy

Vypráví příběh o setkání poustevníka Prokopa s českým přemyslovským knížetem Oldřichem u sázavské studánky jménem Vosovka. V tomto místě, tehdy v krajině hlubokých lesů, lovil panovník zvěř a potkal zde poustevníka. Znaven lovem ho požádal o vodu, která by zmírnila jeho žízeň. Nabral Prokop vodu ze studánky do své malé misky vydlabané vlastní rukou z jalovcového dřeva a modlitbou a znamením kříže ji proměnil ve víno. Dlouho pak si ještě u studánky oba muži povídali. Prokop panovníka poučoval o dobrém životě, o důvěře v Boha a o přátelství. Nedlouho poté založili nedaleko od studánky v místě Prokopovy poustevny klášter.

Příběh o důlkách v kamenném kalichu studánky Vosovky v Sázavě - pověst

Jiná pověst vypráví o důlkách v kamenném kalichu z červeného pískovce u studánky Vosovky. Na jeho dně je viditelných pět důlků. Podle některých pověstí jde o otisky ďáblůvých pařátů, jak se bránil pluhu a biči sv. Prokopa, když jej popoháněl k orbě. Podle jiných podání jsou důlky otisky světcových prstů. Varuje se před tím nevkładat své vlastní prsty do důlků a nepřát si přitom přání, které by měl člověku splnit ďábel, protože splnění přání od zlých duchů vždycky špatně dopadne.

Zázrak s loďkou – příběh ze středověké i barokní legendy

Po Velikonocích sv. Prokop a jeho bratři pořádali prosebné průvody za dobrou úrodu. Toho se jednou chtěl účastnit mladý muž, který ale stál na druhé straně řeky, než je klášter a nevěděl, jak se k němu dostat. Tu spatřil na opačném břehu řeky loďku, zavzdychal z hloubi srdce a prosil Boha, aby se průvodu mohl zúčastnit. Tu náhle vidí, jak k němu rychle připlouvá loďka z druhé strany řeky i s tyčí, takže se mohl přepravit a toho průvodu se zúčastnit. Mladý muž děkoval sv. Prokopovi. Ten mu však vysvětlil: „Loďka připlula na mou přímlovu, ale jenom díky tvé víře.“

Zázrak vzkříšení utonulého – příběh z barokní legendy

K Prokopovi se donesla zpráva, že se v řece utopil mladý muž. Slitoval se nad ním a dal pokyn, aby ho jeho přátelé z vody vylovili a donesli k němu. Sám pronášel s velkou důvěrou a vroucností nad ním modlitby a mladého muže vrátil do života. Zázrak poukazuje na soucit Prokopa.

Zázraky při pohřbu svatého Prokopa u jeho hrobu

Když biskup Šebíř pochoval Prokopa po jeho smrti do hrobu, lidé kteří u toho byli, viděli zázrak uzdravení nemocného sirotka, o kterého se klášter staral, když si oblékl suknicu, kterou mu den před smrtí Prokop dal, aby mu od sebe něco zanechal. V stejný čas také jeden slepec, jménem Palpo nebo-li Hmatal, prosil, aby zásluhou nejblaženějšího otce byl jeho očím vrácen zrak. Biskup Šebíř tehdy položil ruce na Hmatalovy oči a hle! Hned přede všemi, kteří tam stáli, zraku nabyl. Lidé se pak modlili „Požehnan budiž Bůh, který takto své drahé, kteří ho milují, poctí svou slávou.“ Lidé tak vnímali, že jim sv. Prokop pomáhá i po své smrti.

Zázraky s uzdravováním nemocných – příběhy ze středověké i barokní legendy

Je velmi mnoho dalších příběhů spojených s uzdravováním nemocných. Za Prokopova života se nad nemocnými modlil, jindy lidé dosáhli uzdravení, když se napili nebo omyli nohy v některé ze svatoprokopských studánek a s vírou se ke sv. Prokopovi s prosbou o uzdravení se pomodlili oni sami. Nejstarší středověký příběh vypráví například o ženě, která za ním přišla s nemocným očima a prosbou o uzdravení. Tehdy se dotkl jejich očí, poznamenal je znamením svatého Kříže a byl jí ihned vrácen dar vidění.

Zázraky spojené s vítězstvím nad Zlem a osvobozením lidí od duchů Zla - příběhy ze středověké i barokní legendy

Zlí duchové opravdu nemohli sv. Prokopa snést, když přišel do Sázavy a usadil se v jeskyni nad řekou. Příběh vypráví, jak zlí duchové v jeskyni volali a žalostivě naříkali „Běda, běda! Proč muž nespravedlivý a nelítostný obývá tuto jeskyni a je plný závisti? Již jeho zlobu déle snést nemůžeme.“ Zlí duchové lhali. Závist a lež jsou totiž jejich vlastnosti.

Když sv. Prokop slyšel tyto hlasy, modlil se a zlé duchy z jeskyň, za jejich mohutného křiku a nesmírného lomu, vyhnal. A oni ho pak nerušili v průběhu jeho modliteb a neškodili ani lidem v okolí.

Další z příběhů vypráví například o člověku, který byl zmítán velkou zuřivostí zlého ducha a nebylo s ním k vydržení. Přivedli jej proto jeho přátelé ke sv. Prokopovi. Nejen on, ale i jeho bratři se za něj modlili a postili se. Po nějaké době byl skutečně muž od zlého ducha osvobozen. Lidé dokonce spatřili, jak nečistý duch v podobě černého ptáka vylétl z úst nešťastníkových, usedl na střeše kostela, zřítíl se na zem a rozpadl se čtyři kousky.

Zázraky prorocké

Když Prokop umíral, byli kolem něj všichni jeho bratři. Byli smutní a loučili se s ním. On k nim tehdy dva dny před svou smrtí promluvil, aby je povzbudil, aby se nebáli a také je upozornil na to, co je čeká v dalších letech. Řekl jim: „Moje milé děti, které jsem vychoval jako slepice kuřátka, vězte že nastává čas mého odchodu. Víím, že pro vás nastanou zprvu těžké časy. Různí lidé vás budou pomlouvat, budete z kláštera vyhnáni, budete muset žít v cizí zemi. Vy však se nebojte a neztraťte víru. Bude to trvat jen šest let. Bůh vám bude i v této době pomáhat. A po šesti letech pomlouvače potrestá, na český trůn v Čechách usadí knížete Vratislava a ten vás opět povolá z vyhnanství zpět domů do Sázavy, kde najdete klid a bezpečí po všechny dny vašeho života.

Zázrak se zamrzlou řekou - příběh ze středověké legendy

Jeden služebník jménem Labeš dlouho a věrně sloužil svému knížeti. Ale jiní služebníci ho začali u panovníka pomlouvat a nespravedlivě ho obviňovat. Kníže jim uvěřil a chtěl proto Labeše potrestat. Ze strachu před nespravedlivým odsouzením se proto Labeš rozhodl od knížecího dvora utéct a najít útočiště v sázavském klášteře. Jeho pomlouvači ho ale začali pronásledovat. Byl už na dosah kláštera a před ním byla řeka. Bylo tehdy parné léto a jeho pronásledovatelé byli už na dosah. Tu se Labeš začal modlit k Bohu s prosbou, aby na přímlovu sv. Prokopa něco udělal. A tu najednou řeka před ním ztuhla v led a on mohl i se svým koněm přejít řeku suchou nohou. Když se potom ohlédl zpátky, řeka byla jako dřív. Když si uvědomil, jaký zázrak pro něj Bůh udělal, do konce svého života mu stále děkoval.

Zázrak s pasákem ovcí - příběh ze středověké legendy

Jeden chudý ovčák ukradl šaty svému pánovi. Když se to pán dozvěděl, ovčáka nechal zajmout, ruce svázat okovy a posadit do vězení, kde ho strážili dva silní strážci. Když se to dozvěděl Prokopův synovec Vít, který tehdy po Prokopově smrti již byl opatem kláštera, vyslal posla, aby se za viníka přimluvil, ale nebylo to nic platné. Ve vězení se spoutaný ovčák celou noc modlil ke sv. Prokopovi. Najednou se před ním zjevil muž s šedivými vlasy, ušlechtilou tváří oblečený do benediktinského roucha, na hlavě měl mitru a v ruce berlu. Oslovil spoutaného muže: „Přišel jsem ti pomoci, vždyť jsi mě volal“. Dotkl se berlou okovů a zvolal: „Buď osvobozen a příště již nekrad.“ V tu chvíli okovy povolily a ovčák před užasými zraky strážců z vězení odešel domů a nikdo se ho již neodvážil žalovat.

Zázrak s okradeným mnichem - příběh ze středověké legendy

Nedaleko od kláštera žil v blízké poustevně mnich jménem Martin. Když se jednou ráno, ještě byla tma, vydal do kláštera na bohoslužbu, k jeho poustevně přišli zloději, vypáchili dveře a odnesli z ní i to málo, co tam měl. Když se Martin vrátil domů a zjistil, co se stalo, celý smutný se vydal k Prokopovu hrobu a svěřoval se mu, co se mu stalo. Když se v zoufalství zase vracel k poustevně, jaké bylo jeho překvapení. U poustevny stáli ti zloději a všechny ukradené věci mu vrátili. A tak Martin poznal, že sv. Prokop je mocným přímlovcem u Boha a ten se stará.

Zázrak se svatořečením sv. Prokopa - příběh ze středověké legendy

Bylo to již více než sto let po Prokopově smrti, kdy se stále stávaly některým lidem, kteří chodili k jeho hrobu v Sázavě se modlit podivuhodné věci. Jednoho dne se zjevil již třetímu opatu Prokopova kláštera Blažejovi. Prokop ho vyzval, aby sepsal mnohá svědectví o zázracích, které se lidem děly, když ho prosili o pomoc v různých nesnázích a odešel s nimi do

Říma požádat papeže o jeho svatořečení, aby i lidé vzdálení poznali, kde najdou mocného přímluvce u Boha. Blažejovi ani sepsaným svědectvím papež neuvěřil a nevyhověl. Po roce neúspěchů se proto Blažej jedné noci pomalu vydal zpátky do Čech. Tu samou noc se ale papeži zdál divný sen. Živě v něm viděl muže s pastýřskou berlou, který mu říkal: „Proč jsi váhal? Proč jsi dopustil, aby Blažej odešel s prázdnou? Pokud ho hned nezavoláš zpátky a neuděláš, oč tě žádal – a v tu chvíli zvedl svou berlu – takto tluku, dotluku tě“. V tu chvíli se papež probudil a polomrtvým hlasem se zeptal: „Kdo jsi a jak se jmenuješ?“ A ten, který stál před ním, řekl: „Prokop“. A zmizel. Hned poté papež nechal Blažeje povolát zpět, pečlivěji si přečetl všechna svědectví a spolu s třinácti kardinály, kteří tehdy byli v Římě, uznali Prokopovu svatost. Jednoho z nich pak poslal do Sázavy a 4. července 1204 proběhlo slavnostní vyzvednutí ostatků sv. Prokopa z hrobu a Prokop byl prohlášen za svatého.